

R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a sudcov JUDr. Ley Stovičkovej a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **L., štátny podnik**, so sídlom v B., IČO : X., proti žalovanej **S., ústredie**, so sídlom v B., IČO : X., o **zaplatenie 23 458,04 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 12 C 86/2006, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 9. decembra 2008 sp.zn. 1 Co 290/2007, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 19. júna 2007 č.k. 12 C 86/2006-51 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 706 697,-- Sk (23 458,04 eur) so 7 % ročným úrokom z omeškania od 10. apríla 2006 do zaplatenia a vo zvyšku úroku z omeškania žalobu zamietol. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 454 Občianskeho zákonníka a tým, že žalobcovi patrí právo na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého jeho plnením za žalovanú. Vychádzal zo skutočnosti, že žalobcovi vzniklo právo, aby pri vzniku poisťnej udalosti zaň S. (žalovaná) hradila preukázaný

nárok na náhradu škody spôsobenej chorobou z povolania prvý raz preukázanou počas poistenia zodpovednosti za škodu v súlade s ustanovením § 44a ods. 2 a § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. účinného do 31. decembra 2003, pretože bol priamo zo zákona poisteným pre prípad svojej zodpovednosti za škodu spôsobenú chorobou z povolania, ktoré poistenie vykonávala S. (§ 210 ods. 1 a 2 Zákonníka práce v znení účinnom do 31. decembra 2003). Povinnosť zaplatiť náhradu škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia z choroby z povolania priznanej 22. júla 2003 vo výške 840 000,-- Sk bola žalobcovi uložená rozsudkom Okresného súdu Košice I z 27. septembra 2005 č.k. 23 C 286/2004-56, právoplatným 28. novembra 2005, v ktorej vystupoval žalobca v procesnom postavení žalovaného a žalobcom bol jeho zamestnanec M. V., vedľajšou účastníčkou bola S. Zároveň bola žalobcovi predmetným rozsudkom uložená aj povinnosť zaplatiť náhradu trov konania 40 698,-- Sk úspešnému účastníkovi a okresnému súdu 44 566,-- Sk titulom súdneho poplatku. Keďže S. plnila len vo výške istiny 195 000,-- Sk a vo výške náhrady trov konania účastníka 11 249,-- Sk a súdneho poplatku 12 318,-- Sk, zvyšok rozsudkom zamestnancovi žalobcu prisúdeného plnenia titulom náhrady škody (sťaženia spoločenského uplatnenia) vo výške 645 000,-- Sk, náhrady trov konania v konaní úspešného účastníka 29 449,-- Sk a súdneho poplatku 32 248,-- Sk, zaplatil žalobca (príkaz na úhradu 19. januára 2006). Rozsudok vo veci samej v časti príslušenstva - nároku na úrok z omeškania odôvodnil ustanoveniami § 517 ods. 1 prvá veta a ods. 2 Občianskeho zákonníka a výšku príslušenstva § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. dvojnásobkom diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenskej republiky platnej k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu, ktorým určil šestnásť deň od právoplatnosti rozsudku, ktorým bola žalobcovi uložená povinnosť plniť svojmu zamestnancovi titulom náhrady škody. Keďže si žalobca uplatnil úrok z omeškania až od podania návrhu, výšku povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania od 10. apríla 2006 (deň podania návrhu) stanovil 7 % a vo zvyšku príslušenstva, ktoré si žalobca uplatnil výškou 13 %, žalobu zamietol. Uznesením zo 17. júla 2007 č.k. 12 C 86/2006-56 súd prvého stupňa uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 86 235,50 Sk. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnosťou žalobcu v konaní, výšku prisúdených trov ustanovením § 151 ods. 1 O.s.p. a správnym vyčíslením trov právneho zastúpenia a zaplateným súdnym poplatkom za návrh na začatie konania.

Krajský súd v Košiciach rozhodol o odvolaní žalovanej rozsudkom z 9. decembra 2008 sp.zn. 1 Co 290/2007, ktorým rozsudok Okresného súdu Košice I vo vyhovujúcom výroku v spojení s uznesením uvedeného súdu, ktorým rozhodol o práve na náhradu trov konania, potvrdil. Účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Proti svojmu rozsudku pripustil dovolanie. Stotožnil sa so skutkovým a právnym posúdením veci súdom prvého stupňa. Vychádzal zo skutočnosti, že žalobca bol v čase priznania choroby z povolania jeho zamestnancom (22. júla 2003) poistený pre prípad svojej zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania, a toto poistenie vykonávala žalovaná (§ 210 Zákonníka práce). Žalobcovi preto vzniklo právo, aby žalovaná zaň hradila preukázané nároky na náhradu škody na zdraví spôsobenej chorobou z povolania. Keďže žalobca uhradil zamestnancovi časť prisúdenej náhrady škody spolu s náhradou trov konania, spolu vo výške 706 696,-- Sk, má právo podľa § 44b ods. 2 zákona o S., aby mu žalovaná uhradila ním poskytnuté plnenie. Vyslovil názor, že pokiaľ ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31. júla 2004 stanovuje, že suma náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nemôže byť v úhrne vyššia ako suma podľa osobitného predpisu, ktorým aj žalovaná považuje vyhlášku č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, treba dospieť k záveru, že povinnosťou S. je poskytnúť úhradu náhrady škody v rozsahu priznanom súdom, pretože aj v prípade mimoriadneho zvýšenia odškodnenia náhrady škody titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia ide o sumu náhrady škody priznanú podľa osobitného predpisu. Žalobca má preto právo na zaplatenie celého plnenia, ktoré poskytol svojmu zamestnancovi na základe právoplatného rozsudku súdu o mimoriadnom zvýšení náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu, ktorým plnil nad rámec S. poskytnutého plnenia jeho zamestnancovi. Uvedený záver sa týka aj trov súdneho konania vzhľadom k tomu, že o mimoriadnom zvýšení náhrady škody titulom sťaženia spoločenského uplatnenia je príslušným rozhodnúť len súd. Vyslovenie prípustnosti dovolania vo výroku rozsudku odôvodnil ustanovením § 238 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej „O.s.p.“) a tým, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ktoré videl v riešení právnych otázok zásadného významu : 1/ Či S. vzhľadom na ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31 júla 2004 vznikla povinnosť uhradiť náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia aj nad sumy uvedené v ustanovení § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., keď po

účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. zamestnávateľ bol zaviazaný na zaplatenie zvýšeného bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky a 2/ Či v konaní o nároku zamestnanca na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom a chorobou z povolania ohľadom ďalšieho zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, na základe posudkov vydaných po 1. januári 2004 (keď odškodnenie základného bodového ohodnotenia bolo uplatnené v S. a ňou plnené), bol v konaní pred súdom vecne pasívne legitimovaný zamestnávateľ. O práve na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 224 ods. 1 O.s.p. podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi nepriznal náhradu trov konania, pretože mu žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli.

Proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach (odvolacieho súdu) podala dovolanie žalovaná, ktorá navrhla zrušiť nielen rozsudok odvolacieho súdu ale aj rozsudok Okresného súdu Košice I v spojení s jeho uznesením, ktorým rozhodol o práve na náhradu trov konania. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. a uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., pretože rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietala nesprávnosť právneho záveru súdu o tom, že S. titulom zákonného poistenia bola povinnou za zamestnávateľa - žalobcu uhradiť celý súdom právoplatne priznaný nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia spolu aj s náhradou trov konania a súdnym poplatkom. Oba sudy nižších stupňov nesprávne vyložili ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení do 31. júla 2004, v zmysle ktorého bola S. pri úhrade náhrady škody z choroby z povolania povinná dodržiavať limit podľa osobitného predpisu, ktorým je maximálna suma stanovená ustanovením § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. Podľa dovolateľky citovaná vyhláška v ustanovení § 7 ods. 3 dáva možnosť súdu v prípadoch hodných osobitného zreteľa odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť, avšak suma takéhoto zvýšenia nie je stanovená v tomto osobitnom predpise, resp. obmedzená vyhláškou alebo iným právnym predpisom. Vyslovila názor, že v prípade, ak by zákonodarca v citovanom zákone nesledoval ustanovením § 99 ods. 2 definovanie limitujúcej úhrady náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia poskytnuté z úrazového poistenia, postačovala by dikcia uvedená v odseku 1 predmetného ustanovenia a ods. 2 by bol nadbytočným. Odvolací súd nezohľadnil argumentáciu

dovolaťky, že právoplatným rozsudkom bola povinnosť plniť uložená zamestnávateľovi, t.j. žalobcovi, ktorý za škodu spôsobenú jeho zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá podľa § 195 ods. 4 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce, a nie S., ktorá v konaní vystupovala v postavení vedľajšej účastníčky na strane žalovaného zamestnávateľa.

Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je riadne zastúpená (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez dovolacieho pojednávania, (keďže jeho nariadenie nepovažoval za potrebné) (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Podľa ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolateľ obsahovo vymedzil (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p. neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, iba že by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

V danej veci žalovaná dovolaním napadla potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorým pripustil dovolanie, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

V danom prípade je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 3 O.s.p., t.j. len preto, že jeho prípustnosť vyslovil vo svojom potvrdzujúcom rozsudku odvolací súd, ktorý zároveň v dôvodoch rozsudku vymedzil dve otázky po právnej stránke zásadného významu. To znamená, že dovolateľka bola oprávnená napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a to iba v konkrétne vymedzených otázkach, pre ktoré bolo dovolanie prípustné. Dovolací súd preto skúmal v dovolacom konaní vecnú správnosť napadnutého rozsudku len vo vzťahu k tým otázkam zásadného právneho významu, pre ktoré pripustil dovolací súd dovolanie.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania, v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Možnosť založiť prípustnosť dovolania neznamená, že by odvolací súd bol oprávnený vysloviť prípustnosť dovolania úplne ľubovoľne – zákon jeho úvahu v tomto smere ohraničuje rámcom posúdenia zásadnosti rozhodnutia po právnej stránke. Procesná možnosť odvolacieho súdu založiť prípustnosť dovolania nespôsobí ani v tomto rámci viesť k prenášaní ťažiska rozhodovania odvolacieho súdu na súd dovolací. Z prieskumnej povahy dovolacieho konania vyplýva, že odvolací súd je oprávnený pripustiť dovolanie (a tým aj možnosť preskúmania správnosti riešenia niektorej právnej otázky) len so zreteľom na tú konkrétne vymedzenú právnu otázku zásadného právneho významu, ktorú sám vyriešil. Ustanoveniu § 238

ods. 3 O.s.p. nezodpovedá, pokiaľ pripustí dovolanie vo vzťahu k otázke, ktorú sám v rozhodnutí právne neposúdil a nevyriešil. Odvolací súd sa pritom sám musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi okolnosťami a svoj myšlienkový postup musí dostatočne odôvodniť aj s poukazom na všetky právne závery, ktoré v rámci rozhodovania zaujal. Ak tak neurobí, a iba hypoteticky, podmienene alebo vo všeobecnej rovine stanoví okruh právnych otázok, je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Predmetom súdneho posudzovania môžu byť potom len právne otázky (na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami - § 243a ods. 2 O.s.p.) súvisiace s posúdením, či napadnuté rozhodnutie spočíva na správnom právnom posúdení veci.

O rozhodnutie odvolacieho súdu po právnej stránke zásadného významu ide len vtedy, ak odvolací súd posudzoval právnu otázku, ktorá v prejednávanej veci mala pre rozhodnutie vo veci zásadný význam, ale súčasne musí mať po právnej stránke zásadný význam z hľadiska rozhodovacej činnosti súdov vôbec (majúca ale všeobecný dopad na prípady obdobnej povahy). Rozhodnutie odvolacieho súdu má z tohto pohľadu zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov (t.j. dovolacieho súdu a odvolacích súdov) nebola vyriešená alebo jej výklad sa v judikatúre týchto súdov dosiaľ neustálil, alebo ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než ako je riešená v konštantnej judikatúre vyšších súdov.

V súdnej praxi niet pochýb o tom, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, teda z učiných skutkových zistení dovodzuje, aké majú účastníci podľa príslušného právneho predpisu práva a povinnosti.

V danej veci odvolací súd pripustil dovolanie proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku k dvom právnym otázkam. Prvou otázkou zásadného právneho významu, na zodpovedanie ktorej pripustil dovolanie je, či S. mala vzhľadom na ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31. júla 2004 povinnosť uhrádzať náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia aj nad sumy uvedené v § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., keď po účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. zamestnávateľ bol zaviazaný na zaplatenie zvýšeného bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb.

Odvolací súd považujúc rozhodnutie súdu prvého stupňa vecne správnym vyriešil nastolenú právnu otázku zásadného právneho významu tým spôsobom, že S. je povinná titulom zákonného poistenia uhradiť za zamestnávateľa náhradu škody spôsobenej chorobou z povolania formou mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, vrátane trov konania a súdneho poplatku. Svoj záver odôvodnil vzájomnou súvislosťou ustanovení § 99 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31. júla 2004 a § 7 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pretože ustanovenie citovaného zákona na uvedenú vyhlášku odkazuje. Vychádzal z toho, že § 99 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. upravuje nárok poškodeného na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia odkázaním na úpravu osobitného predpisu, ktorým je v prejednávanom prípade vzhľadom na čas zistenia choroby z povolania (22. júl 2003) vyhláška č. 32/1965 Zb. Pokiaľ ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. určuje, že suma náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nemôže byť v úhrne vyššia ako suma podľa osobitného predpisu, treba mať za to, že touto sumou je suma určená v ustanovení § 7 vyhlášky č. 32/1965 Zb. stanovujúcom výšku odškodnenia. Výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia presahujúcu maximálnu sumu 240 000,-- Sk z jedného poškodenia na zdraví, z toho za bolesť 72 000,-- Sk, podľa § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je oprávnený zvýšiť v prípadoch osobitného zreteľa v súlade s ustanovením § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. len súd. Keďže obe takto určené sumy sú sumami podľa osobitného predpisu vyhlášky č. 32/1965 Zb.) je S., povinná uhradiť za zamestnávateľa aj súdom mimoriadne zvýšené náhrady bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. Rovnako sa uvedený záver vzťahuje aj na trovy konania, pretože o zvýšení plnenia podľa § 7 ods. 3 musel rozhodnúť len súd.

Dovolaiteľka nesúhlasila s právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke zásadného právneho významu, pre ktorú bolo pripustené dovolanie. Namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke vzniku povinnosti S. vzhľadom na ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31. júla 2004 uhradiť náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia aj nad sumy uvedené v ustanovení § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., keď po účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. zamestnávateľ bol zaviazaný na zaplatenie zvýšeného bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Nesprávnosť jeho

právneho záveru odôvodnila tým, že ustanovenie § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., aj na ktoré odkazuje § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., nestanovuje limit plnení náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý limit nie je stanovený ani v iných právnych predpisoch, či priamo v citovanej vyhláške. Jediný limit plnenia náhrady škody na zdraví obsahuje ustanovenie § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., na ktorý odkazuje § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., a je ním celková výška odškodnenia 240 000,-- Sk z jedného poškodenia na zdraví, z toho 72 000,-- Sk za bolesť.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom v tejto právnej otázke zásadného právneho významu, ktoré ho viedlo k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvého stupňa, treba považovať za správne.

V preskúmvanej veci je potrebné ustáliť charakter právnej povinnosti žalovanej, ktorú žalobca za ňu plnil. Predovšetkým je potrebné zodpovedať právnu otázku, či žalovanej vznikla zákonná povinnosť hradiť za zamestnávateľa zamestnancovi náhradu škody na zdraví, t.j. či žalovanej vznikla vôbec povinnosť hradiť náhradu škody na zdraví zamestnancovi žalobcu titulom zákonného poistenia žalobcu zodpovednosti za škodu spôsobenú chorobou z povolania, ktorá bola žalobcovi uložená rozsudkom súdu. Uvedené vychádza z ustanovenia § 454 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám. Predpokladom vzniku zodpovednosti z bezdôvodného obohatenia podľa tohto zákonného ustanovenia je na jednej strane existencia právnej povinnosti (zákonnej alebo zmluvnej) na plnenie u toho, za koho sa plnilo a na druhej strane neexistencia takejto povinnosti u toho, kto v skutočnosti plnil. Za obohateného treba považovať toho, za koho sa plnilo a nie toho, komu sa plnenie poskytlo.

Z dokazovania vykonaného v danej veci vyplynuli skutkové zistenia, že žalobcovi bola rozsudkom súdu uložená povinnosť zaplatiť svojmu zamestnancovi náhradu škody titulom mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia spôsobenej chorobou z povolania zistenej v období zákonného poistenia žalobcu v S.. Uvedený záver vyplynul z rozsudku Okresného súdu Košice I z 27. septembra 2005 č.k. 23 C 286/2004-56, právoplatného 19.

novembra 2005, ktorým L.L. š.p. bola uložená povinnosť zaplatiť svojmu zamestnancovi, náhradu škody 840 000,-- Sk spôsobenej chorobou z povolania zistenej 22. júla 2003 v čase jeho zákonného poistenia, ktoré vykonávala S. podľa osobitného predpisu, ktorým bol zákon č. 274/1994 Z.z. o S. v súlade s ustanovením § 210 ods. 1 a 2 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení účinnom do 31. decembra 2003, v súlade s ustanovením § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., pretože išlo o prípad hodný osobitného zreteľa. Zároveň bola L.L. š.p. uvedeným rozsudkom uložená povinnosť zaplatiť náhradu trov konania 40 698,-- Sk a súdny poplatok 44 566,-- Sk. Všetky nároky boli splatné do pätnástich dní od právoplatnosti rozsudku.

Spornou nebola ani skutočnosť, že v zmysle § 44a ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z. o S. zamestnávateľ má právo, aby pri vzniku poistnej udalosti S. zaň hradila preukázané nároky na náhradu škody na zdraví spôsobenej chorobou z povolania, ktorá bola prvý raz preukázaná počas poistenia zodpovednosti za škodu, pričom v prejednávanom prípade poistnou udalosťou bolo poškodenie zdravia spôsobené v dôsledku choroby z povolania (§ 44a ods. 3). Právo úhrady preukázaných nárokov na náhradu škody na zdraví zamestnancovi, spôsobenej chorobou z povolania, S. za zamestnávateľa správne odvolací súd vyvodil z ustanovenia § 44b ods. 1 zákona č. 274/1994 Z.z. o S., v zmysle ktorého S. uhradí náhradu škody podľa § 44a ods. 2 zamestnancovi, u ktorého vznikla škoda na zdraví spôsobená chorobou z povolania v slovenských korunách. Nárok uplatnený v prejednávanej veci je nárokom v zmysle § 44b ods. 2 zákona č. 274/1994 Z.z., podľa ktorého v prípade, že zamestnávateľ, uhradil zamestnancovi škodu alebo jej časť podľa § 44a ods. 2, má právo, aby S. uhradila ním nahradenú škodu, a to až do výšky, v akej bol povinný nahradiť škodu tomuto zamestnancovi.

Z uvedeného vyplýva, že sporným nebol nárok na plnenie S. za žalobcu – zamestnávateľa zákonne poisteného pre prípad zodpovednosti za škodu na zdraví, ale výška (limit) úhrady náhrady škody na zdraví S.. S výškou plnenia S. priamo súvisí aj prvá dovolacia otázka, ktorú odvolací súd považoval za otázku zásadného právneho významu, či S. vzhľadom na ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení do 31. júla 2004 vznikla povinnosť uhradiť náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia aj nad sumy uvedené v ustanovení § 7 ods. 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb., keď po účinnosti zákona č. 461/2003 Z.z. zamestnávateľ bol zaviazaný

na zaplataenie zvýšeného bolestného a sťaženía spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky.

Podľa § 99 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. júla 2004 poškodený má nárok na náhradu za bolesť a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa osobitného predpisu.

Podľa § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. suma náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia nemôže v úhrne byť vyššia ako suma podľa osobitného predpisu.

Z citovaného ustanovenia § 99 vyplýva, že zákon odkazuje poškodeného s nárokom na náhradu škody na zdraví titulom bolestného a sťaženía spoločenského uplatnenia na osobitný predpis, ktorým je v danom prípade so zreteľom na to, kedy bola zistená choroba z povolania (22. júla 2003), vyhláška č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženía spoločenského uplatnenia, účinná od 1. mája 1965 do 31. júla 2004, podľa ktorej bolo potrebné podmienky vzniku a rozsahu odškodnenia posúdiť. Rozhodnúť o zvýšení odškodnenia týchto jednorazových plnení, môže podľa výslovného znenia ustanovenia § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky len súd. Ustanovenie § 99 zákona o sociálnom poistení samotné neurčuje maximálnu výšku plnenia náhrady za škodu na zdraví, ale ponecháva stanovenie maximálnej výšky na už citovanej vyhláške.

Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky č. 32/1965 Zb. (ďalej len „vyhláška“) výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 60,-- Sk za jeden bod.

Podľa § 7 ods. 2 vyhlášky celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000,-- Sk; z toho za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000,-- Sk.

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú

v odsekoch 1 a 2.

Zákonník práce ani Občiansky zákonník právne nevymedzujú pojem bolestné, ani pojem sťaženie spoločenského uplatnenia, ani to, v akom rozsahu sa náhrady za tieto ujmy na zdraví zamestnanca odškodňujú. Tieto otázky sa posudzujú z lekárskeho hľadiska a sú upravené vyhláškou č. 32/1965 Zb. Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sú založené na systéme tzv. bodového ohodnotenia, to znamená, že tieto náhrady sú v právnom predpise vyjadrené príslušným počtom bodov. Určuje sa vo forme jednorazovej peňažnej sumy podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. Celková výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia z jedného poškodenia na zdraví nesmie presiahnuť sumu 240 000,-- Sk; z toho odškodnenie za bolesť nesmie presiahnuť sumu 72 000,-- Sk (§ 7 ods. 2 vyhlášky). Vo výnimočných prípadoch môže súd odškodnenie primerane zvýšiť, a to aj nad ustanovené najvyššie výmery odškodnenia (§ 7 ods. 3 vyhlášky). Pre súd nie je stanovená horná hranica (limit) zvýšenia uvedených náhrad, ale v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia platí zásada, že odškodnenie musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote v zmysle zásady plnej a tým i spravodlivej nápravy. Je potrebné si uvedomiť, že zvýšenie základnej sumy podľa § 6 a § 7 vyhlášky č. 32/1965 Zb., ktorá je otázkou právnou, môžu vykonať podľa § 6 ods. 2 citovanej vyhlášky aj sami účastníci zodpovednostného vzťahu a podľa § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky len súd. Preto i povinnosť zaplatiť náhradu zodpovedajúcu ďalšiemu zvýšeniu tohto odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky vzniká až na základe súdneho rozhodnutia – ktoré je v tomto smere konštitutívne – v ktorom je určená doba plnenia (až uplynutím takto určenej doby plnenia dochádza k omeškaniu dlžníka).

Z uvedeného preto vyplýva, že nepochybne ustanovenie § 7 vyhlášky č. 32/1965 Zb., na ktoré odkazuje § 99 zákona č. 461/2003 Z.z., stanovuje sumy odškodnenia náhrady škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia (aj za bolesť). Limit odškodnenia náhrady škody na zdraví je v odseku dva stanovený maximálnou sumou 240 000,-- Sk z jedného poškodenia na zdraví vzhľadom k účastníkom tohto právneho vzťahu, ktorými sú zamestnávateľ (škodca) a zamestnanec (poškodený), ktorých úvaha a dohoda o výške odškodnenia podľa

§ 6 ods. 2 vyhlášky sa môže pohybovať v rozmedzí od finančného vyjadrenia základného počtu bodov podľa § 7 ods. 1 vyhlášky až do 240 000,-- Sk podľa § 7 ods. 2 vyhlášky. Naproti tomu o mimoriadnom zvýšení odškodnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky, v ktorom zákon limit odškodnenia náhrady škody priamo nestanovuje, a účastníkmi sú rovnakí účastníci ako podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, nemôže prísť k dohode o výške odškodnenia medzi týmito účastníkmi i nad limit podľa odseku 2, ale subjektom ktorý konštituuje právo na mimoriadne zvýšenie náhrady škody na zdraví, t.j. nad limit stanovený v odseku 2, môže byť len súd. Dovolací súd dospel k záveru, že subjektmi zodpovednostného vzťahu a z neho vyplývajúceho odškodnenia podľa § 7 ods. 2 a 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. sú zamestnávateľ a zamestnanec, rozdielny je len limit odškodnenia. Ide však nepochybne o rovnaký právny inštitút odškodnenia náhrady škody, na ktorý odkazuje ustanovenie § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Odvolací súd správne posúdil otázku zásadného právneho významu, keď vyslovil, že limitom náhrady škody podľa osobitného predpisu, na ktorý odkazuje § 99 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení je v prípade mimoriadneho zvýšenia odškodnenia náhrady škody suma stanovená podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. súdom aj nad limit 240 000,-- Sk určený v § 7 ods. 2 citovanej vyhlášky, ktorý nižší limit platí len pre prípad dohody medzi účastníkmi zodpovednostného vzťahu o zvýšení odškodnenia náhrady škody vo finančnom vyjadrení nad základný počet bodov.

Druhá otázka, ku ktorej zodpovedaniu pripustil odvolací súd dovolanie, či v konaní o nároku zamestnanca na náhradu škody spôsobenej pracovným úrazom a chorobou z povolania ohľadom ďalšieho zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, na základe posudkov vydaných po 1. januári 2004 (keď odškodnenie základného bodového ohodnotenia bolo uplatnené v S. a ňou plnené), bol v konaní pred súdom vecne pasívne legitimovaný zamestnávateľ, zjavne nesúvisí s prejednávanou vecou. Odvolacím súdom pripustená druhá dovolacia otázka súvisí s konaním o mimoriadnom zvýšení odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, kde účastníkmi konania sú zamestnanec v postavení žalobcu a zamestnávateľ v postavení žalovaného, t.j. subjekty odlišné od účastníkov v konaní o danej veci, a tiež predmet konania nie je totožný s predmetom konania v prejednávanej veci. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v tejto otázke

dovolanie nebolo v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. prípustné z dôvodu, že nejde o otázku zásadného právneho významu súvisiacu s prejednávanou vecou.

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie žalovanej bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie nie je správne. Keďže dovolací súd nezistil ani vady konania podľa § 237 O.s.p., ani iné (v § 237 O.s.p. neuvedené) vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok rozsudkom zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní (procesne) úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešný účastník nepodal v dovolacom konaní návrh na uloženie povinnosti nahradiť mu trovy tohto konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), preto mu dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová